

[www.pwc.com](http://www.pwc.com)

# Χρηματοδότηση μέσω καινοτόμων χρηματοδοτικών εργαλείων στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020

Σεπτέμβριος 2014



**pwc**

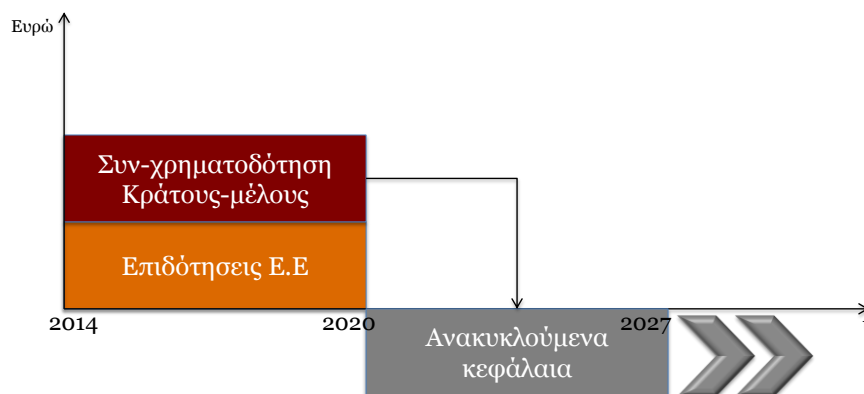


## 1. Ο ρόλος των χρηματοδοτικών εργαλείων μέσα από την Πολιτική Συνοχής 2014-2020

Τα χρηματοδοτικά εργαλεία αποτελούν έναν αποδοτικό τρόπο ανάπτυξης των ευρωπαϊκών πόρων της πολιτικής συνοχής, παρέχοντας υποστήριξη σε επιχειρήσεις, κυρίως μικρομεσαίες (ΜμΕ), μέσω παροχής δανείων, εγγυήσεων, κεφαλαίου κίνησης ή άλλων μηχανισμών ανάληψης κινδύνων, σε συνδυασμό πιθανώς με επιδοτήσεις επιτοκίου ή εγγυήσεων. Βασικός στόχος της αξιοποίησης των χρηματοδοτικών εργαλείων είναι η **βελτίωση της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση** και κατ' επέκταση η **αύξηση της ανταγωνιστικότητάς** τους και η ανάπτυξη της οικονομίας γενικότερα.

Η χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που παραδοσιακά πραγματοποιείται με μορφή επιχορηγήσεων, κατά τη νέα προγραμματική περίοδο (2014-2020) στρέφεται περισσότερο προς τη χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων. Η χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων συνεπάγεται τη σταδιακή μείωση των μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων, μέσω μόχλευσης κεφαλαίων τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για επενδύσεις μετά το 2020. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται, ορθολογικότερη δημοσιονομική διαχείριση σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, αλλά ταυτόχρονα και πολλαπλασιασμός των διαθέσιμων πόρων και τελικά των ίδιων των ωφελούμενων επιχειρήσεων σε βάθος χρόνου.

*Σχήμα 1: Ανακύκλωση κεφαλαίων μέσω χρήσης χρηματοδοτικών εργαλείων*



Η χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων έχει μακροπρόθεσμη προοπτική, καθώς τα κεφάλαια που επιστρέφονται μέσω των χρηματοδοτικών εργαλείων μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν για περαιτέρω επενδύσεις, προωθώντας τη βιωσιμότητα και μακροχρόνια ανακύκλωση των δημόσιων κεφαλαίων. Πέραν της μακροπρόθεσμης αξιοποίησης των ανακυκλούμενων κονδυλίων, τα χρηματοδοτικά εργαλεία θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση αδυναμιών της αγοράς, μέσω κινητοποίησης επιπρόσθετων δημόσιων ή ιδιωτικών επενδύσεων, σε ευθυγράμμιση με την πολιτική συνοχής και τους στρατηγικούς στόχους της Ευρώπης για την προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Για την αποτελεσματική αξιοποίηση των εργαλείων αυτών απαιτείται η ανάπτυξη ειδικών δομών που να εξειδικεύονται στο σχεδιασμό και τη διαχείρισή τους, αλλά και αντίστοιχων δομών που να μπορούν να λειτουργήσουν ως ενδιάμεσοι φορείς μεταξύ των επιχειρήσεων και του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οι δομές αυτές στην Ευρώπη μπορεί να λειτουργούν με τη μορφή κρατικών φορέων,

αμιγώς ιδιωτικών οργανισμών (π.χ. Venture capital) ή συμπράξεων ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Επίσης, σε πολλές χώρες οι δομές αυτές πέρα από την εξειδίκευση τους σε συγκεκριμένα προϊόντα, μπορεί να εστιάζουν και σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας ή/και σε γεωγραφικές ενότητες της κάθε χώρας (Περιφερειακά ταμεία). Επιπλέον, σε πολλές χώρες το σύστημα χρηματοδότησης μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων ενισχύεται με αναπτυξιακές τράπεζες ή τράπεζες επενδύσεων.

## 2. Περιγραφή Χρηματοδοτικών Εργαλείων

### Κατηγορίες Χρηματοδοτικών εργαλείων και οφέλη από την εφαρμογή τους

Η χρηματοδότηση με χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων προγραμματικών περιόδων με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Κατά την περίοδο 1994-1999 και 2000-2006 η χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων παρέμεινε περιορισμένη. Ενδεικτικά, έφτασε σε πανευρωπαϊκό επίπεδο τα 1,3 δις ευρώ την περίοδο 2000-2006. Την περίοδο 2007-2013 η χρήση των χρηματοδοτικών εργαλείων επεκτάθηκε σημαντικά, με τη συνολική χρηματοδότηση να αγγίζει τα 11,6 δις ευρώ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων εισήγαγαν νέα σειρά χρηματοδοτικών εργαλείων με κύριο στόχο την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας (στήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων), την αστική ανάπτυξη και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

Οι βασικές κατηγορίες χρηματοδοτικών εργαλείων είναι οι **εγγυήσεις** (Guarantees), τα **δάνεια επιμερισμού ρίσκου** (Risk sharing loans-όλες οι μορφές δανείου συμπεριλαμβανομένων των μικροδάνειων) και τα **εργαλεία συν-επένδυσης** (Equity financing-συμμετοχικά σχήματα επενδύσεων). Τα χρηματοδοτικά εργαλεία μπορούν να λάβουν πολλές μορφές και να χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά επεκτείνοντας ακόμη περισσότερα το εύρος χρήσης τους. Στη συνέχεια παραθέτουμε τις κατηγορίες χρηματοδοτικών εργαλείων που έχουν αξιοποιηθεί στην Ευρώπη με τη μορφή κρατικής ή κοινοτικής ενίσχυσης:

- Τα **μικρό-δάνεια** αποτελούν εργαλεία κοινωνικού χαρακτήρα που συνδυάζουν για παράδειγμα μικρά ποσά δανείου (έως 25.000 ευρώ) με εκπαίδευση των ωφελούμενων / αυτοαπασχολούμενων επιχειρηματιών. Στόχευση τους είναι κυρίως η κοινωνική συνοχή και αφορούν συνήθως άτομα που απειλούνται από τη φτώχεια και την ανεργία και επιθυμούν να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση. Τα μικρό-δάνεια παρέχονται συνήθως από εξειδικευμένους (μη-τραπεζικούς) οργανισμούς και η αξιολόγηση των δικαιούχων δεν βασίζεται σε κριτήρια χορήγησης πιστώσεων που εφαρμόζουν τα τραπεζικά ιδρύματα, αλλά σε κοινωνικοπολιτικά κριτήρια.
- Τα **δάνεια επιμερισμού ρίσκου** αποτελούν χρηματοδοτικά εργαλεία που επιτρέπουν σε τελικούς δικαιούχους να αποκτήσουν πρόσβαση σε τραπεζικό δανεισμό με καλύτερους όρους (π.χ. χαμηλά επιτόκια). Συνήθως, η χρηματοδότηση καλύπτεται συνδυαστικά από κρατική / κοινοτική ενίσχυση και δάνειο από τον ενδιάμεσο φορέα (τράπεζα). Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η χρηματοδότηση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που σε αντίθετη περίπτωση δεν θα πληρούσαν τα τραπεζικά κριτήρια. Η διευκόλυνση πρόσβασης σε δανειοδότηση με ευνοϊκούς όρους μειώνει το κόστος κεφαλαίου των επιχειρήσεων, ενισχύοντας την ικανότητά τους να επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους και να αναπτύσσονται.
- Οι **εγγυήσεις** αποτελούν εργαλεία που επιτρέπουν την πρόσβαση δικαιούχων σε τραπεζικά προϊόντα με καλύτερους όρους κυρίως σε ότι αφορά τις απαιτούμενες εξασφαλίσεις. Οι εγγυήσεις αποτελούν εργαλεία υψηλής μόχλευσης και έχουν εφαρμογή σε όλους τους τομείς

και σε όλα τα τραπεζικά προϊόντα. Μπορούν να υλοποιούνται είτε με την άμεση εγγύηση δανείων (ή άλλων προϊόντων) που παρέχει ο χρηματοδοτικός οργανισμός είτε ως εγγύηση μέρους ενός χαρτοφυλακίου (First loss portfolio guarantee).

- Τα **κεφάλαια συν-επένδυσης** ως χρηματοδοτικά εργαλεία, διευκολύνουν τη δημιουργία επενδυτικών ταμείων που με τη σειρά τους ενισχύουν την κεφαλαιακή βάση επιχειρήσεων στην οποία και συμμετέχουν ως εταίροι. Τα εργαλεία αυτά στοχεύουν κυρίως σε επιχειρήσεις σε τομείς της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών και διαφοροποιούνται ανάλογα με το επίπεδο ωριμότητας της επένδυσης (Seed capital, Venture capital).

Κατηγορία χρηματοδοτικών εργαλείων αποτελούν τα υβριδικά εργαλεία τύπου **Mezzanine**. Τα εργαλεία αυτά συνδυάζουν δάνεια με επενδυτικά κεφάλαια. Τα εργαλεία αυτά είναι λιγότερο διαδεδομένα καθώς δεν υπάρχουν συνήθως οι κατάλληλοι οργανισμοί για την υλοποίηση τους λόγω της ειδικής εξειδίκευσης που απαιτείται και δεν συναντάται εύκολα σε εμπορικές τράπεζες ή επενδυτικά ταμεία.

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται τα παραπάνω χρηματοδοτικά εργαλεία, με παραδείγματα ενίσχυσης και τομείς εφαρμογής για κάθε κατηγορία, καθώς και τα αναμενόμενα οφέλη από την εφαρμογή τους.

*Πίνακας 1: Κατηγορίες χρηματοδοτικών εργαλείων, οφέλη και τομείς εφαρμογής*

Κατηγορία	Παράδειγμα	Οφέλη	Ενδιάμεσοι φορείς	Τομείς εφαρμογής
<b>Μικρό-δάνεια</b>	Δάνεια έως 25.000 ευρώ, εκπαίδευση και mentoring	Δημιουργία επιχειρήσεων από άτομα κοινωνικά αποκλεισμένα, χωρίς την παροχή εξασφαλίσεων	Μη-τραπεζικοί οργανισμοί παροχής μικρό-δανείων, μικρές συνεταιριστικές ή εμπορικές τράπεζες	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Νέα επιχειρηματικότητα</li> <li>• Κοινωνική οικονομία</li> </ul>
<b>Δάνεια επιμερισμού ού ρίσκου</b>	Επενδυτικά δάνεια, δάνεια κεφαλαίου κίνησης, βραχυπρόθεσμα δάνεια, μακροπρόθεσμα δάνεια	Χαμηλά επιτόκια	Εμπορικές τράπεζες	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Επιχειρηματικότητα</li> <li>• Επενδύσεις αστικής ανάπτυξης</li> <li>• Ενέργεια</li> <li>• Κοινωνική οικονομία</li> </ul>
<b>Εγγυήσεις</b>	Όλες οι μορφές δανείων, προϊόντα χρόνο-μίσθωσης, τραπεζικές εγγυητικές επιστολές	Χαμηλές εξασφαλίσεις	Εμπορικές τράπεζες, εταιρίες χρόνο-μίσθωσης	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Επιχειρηματικότητα</li> <li>• Υποδομές αστικής ανάπτυξης</li> <li>• Ενέργεια</li> <li>• Κοινωνική οικονομία</li> </ul>
<b>Συν-επένδυση κεφαλαίων</b>	Επενδυτικά κεφάλαια	Κεφαλαιακή ενίσχυση	Επενδυτικά ταμεία	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Επιχειρηματικότητα (κυρίως σε τομείς καινοτομίας)</li> <li>• Επενδύσεις αστικής ανάπτυξης</li> </ul>
<b>Mezzanine</b>	Δάνεια, επενδυτικά κεφάλαια	Χαμηλά επιτόκια, κεφαλαιακή ενίσχυση	Επενδυτικά ταμεία, Εμπορικές τράπεζες	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Επιχειρηματικότητα</li> </ul>

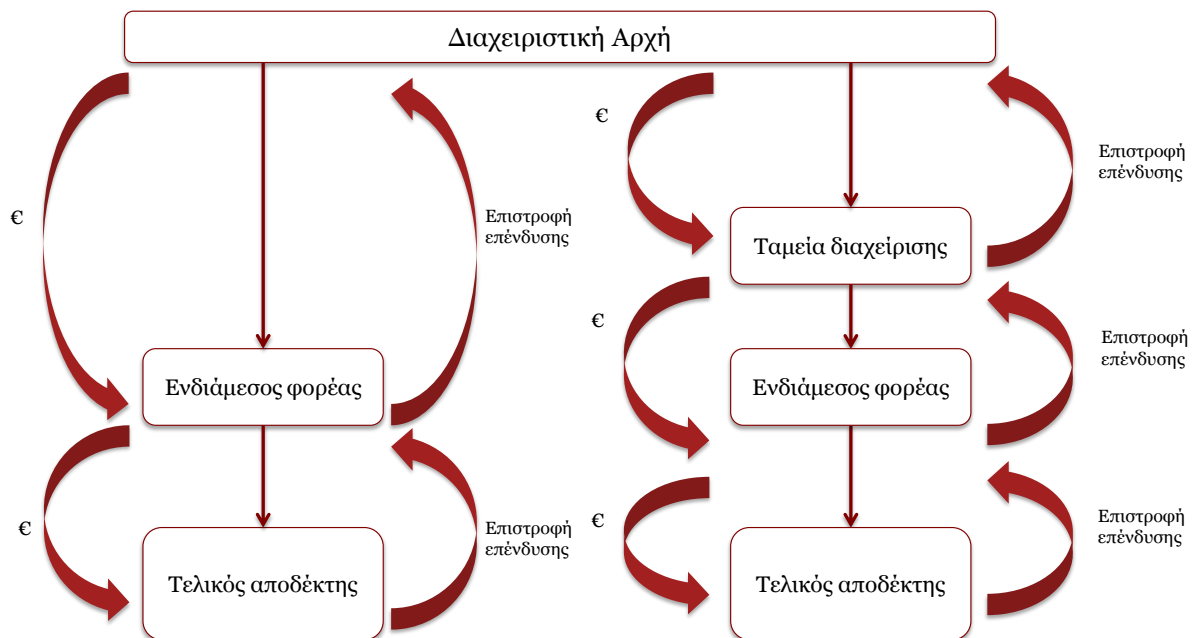
## Μορφές διαχείρισης και εφαρμογής Χρηματοδοτικών Εργαλείων

Οι πηγές χρηματοδότησης των χρηματοδοτικών εργαλείων στην Ευρώπη είναι, είτε εθνικοί πόροι, είτε ευρωπαϊκοί πόροι διαχειριζόμενοι σε εθνικό επίπεδο (ΕΣΠΑ), είτε ευρωπαϊκοί πόροι διαχειριζόμενοι από ευρωπαϊκούς οργανισμούς (π.χ. European Investment bank – EIB).

Στις δύο πρώτες περιπτώσεις, ο συνήθης τρόπος διαχείρισης των χρηματοδοτικών εργαλείων είναι μέσω εξειδικευμένων ταμείων (είτε με τη μορφή «Holding fund» είτε με τη μορφή ταμείων ομπρέλες – «Fund of Funds»). Τα ταμεία αυτά επιλέγουν τους κατάλληλους ενδιάμεσους φορείς για την υλοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αρμόδιες διαχειριστικές αρχές επιλέγουν απευθείας τους ενδιάμεσους φορείς.

Παρακάτω απεικονίζεται η ανακύκλωση πόρων μέσω των μορφών διαχείρισης σε εθνικό επίπεδο

Σχήμα 2: Ανακύκλωση πόρων μέσω των μορφών διαχείρισης



## Στοιχεία για την χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων στην τελευταία προγραμματική περίοδο στην ΕΕ και τρέχουσες εξελίξεις

Στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 στην Ευρωπαϊκή Ένωση σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν χρηματοδοτικά εργαλεία στους τομείς της επιχειρηματικότητας, της αστικής ανάπτυξης και της ενέργειας (ενεργειακή αποδοτικότητα και ανανεώσιμες πηγές). Ειδικότερα, η δρομολόγηση κοινοτικών κονδυλίων μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων, κατά τη περίοδο 2007-2013, έφτασε το 5% των συνολικών πόρων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Συνολικά, μέχρι το τέλος του 2012, είχαν δημιουργηθεί 870 ταμεία διαχείρισης πόρων που υλοποίησαν χρηματοδοτικά εργαλεία και συγκεκριμένα 816 για την επιχειρηματικότητα, 38 για την αστική ανάπτυξη και 16 για



την ενέργεια<sup>1</sup>. Ειδικά στην επιχειρηματικότητα, τα εφαρμοζόμενα χρηματοδοτικά εργαλεία επέτρεψαν την έγκριση πάνω από 144.000 χρηματοδοτικών προϊόντων για μικρές επιχειρήσεις.

Για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο, η Ευρωπαϊκή Ένωση επιθυμεί να προωθήσει περαιτέρω την χρήση των χρηματοδοτικών εργαλείων σε όλους τους τομείς και τους θεματικούς στόχους, παρέχοντας τεχνογνωσία και στήριξη στις διαχειριστικές αρχές. Για το σκοπό αυτό έχει σχεδιάσει έτοιμα προς χρήση χρηματοδοτικά εργαλεία (“off-the shelf” instruments), τα οποία διαθέτουν αρκετή ευελιξία έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες διαφορετικών Κρατών-Μελών και αποτελούν τον πιο άμεσο τρόπο διαχείρισης και εφαρμογής χρηματοδοτικών εργαλείων σε διάφορους τομείς επιχειρηματικής δραστηριότητας. Τα έτοιμα χρηματοδοτικά εργαλεία ή “off the shelf” instruments, καλύπτουν τις εξής κατηγορίες:

- Δάνεια επιμερισμού ρίσκου (Risk sharing loans)
- Εγγυήσεις χαρτοφυλακίων (First loss portfolio guarantees)
- Εργαλεία συν-επένδυσης (Co-investment facilities-equity)

Πέρα από τα έτοιμα αυτά εργαλεία οι Διαχειριστικές Αρχές, μπορούν επίσης σε συνεργασία με την Επιτροπή να σχεδιάσουν εργαλεία που να ταιριάζουν περισσότερο με τις εθνικές ανάγκες της κάθε χώρας.

Στη νέα προγραμματική περίοδο, η χρήση των χρηματοδοτικών εργαλείων θα διέπεται από τους νέους ευρωπαϊκούς κανονισμούς<sup>2</sup> που επιτρέπουν την αξιοποίησή τους στο πλαίσιο όλων των θεματικών στόχων, ενώ υπό προϋποθέσεις επιτρέπουν και τον συνδυασμό τους με επιδοτήσεις. Ωστόσο, σύμφωνα με τους νέους κανονισμούς, ο σχεδιασμός χρηματοδοτικών εργαλείων πρέπει να πραγματοποιείται βάση ειδικών μελετών αξιολόγησης (Ex-ante assessment), όπου καταγράφονται τα χρηματοδοτικά κενά που εμφανίζονται στην αγορά και προτείνονται συγκεκριμένες επενδυτικές στρατηγικές παρέμβασης για την κάλυψή τους. Σκοπός της εκ των προτέρων αξιολόγησης είναι ο εντοπισμός κενών και αδυναμιών της αγοράς, η διαπίστωση της παρουσίας μη ιδανικού επενδυτικού περιβάλλοντος, η εκτίμηση των επενδυτικών αναγκών και ειδικότερα της απαιτούμενης συμμετοχής των δημόσιων πόρων, καθώς και η εκτίμηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων από τη χρήση των χρηματοδοτικών εργαλείων.

Η κατάρτιση της μελέτης ex-ante πρέπει να γίνεται πριν αποφασιστεί η παροχή πόρων των επιχειρησιακών προγραμμάτων σε χρηματοδοτικά εργαλεία. Στην παρούσα φάση οι χώρες σχεδιάζουν τα επιχειρησιακά τους προγράμματα και παράλληλα καταρτίζουν τις ex-ante μελέτες ώστε να καθορίσουν το πλαίσιο χρήσης των χρηματοδοτικών εργαλείων. Πρέπει να επισημανθεί ότι η παρούσα αναφορά σε χρηματοδοτικά εργαλεία στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου γίνεται **χωρίς την ύπαρξη τέτοιας μελέτης** και άρα παραμένει ενδεικτική, καθώς στηρίζεται κυρίως στην εμπειρία από τη χρήση τέτοιων εργαλείων στην Ελλάδα κατά την τελευταία προγραμματική περίοδο και στη διεθνή εμπειρία.

<sup>1</sup> Summary of data on the progress made in financing and implementing financial engineering instruments co-financed by Structural Funds. European Commission, 2013

<sup>2</sup> The Common Provisions Regulation (CPR), 17 December 2013, article 37



### 3. Χρηματοδοτικά Εργαλεία στην Ελλάδα

#### *Εφαρμογή χρηματοδοτικών εργαλείων κατά την τελευταία προγραμματική περίοδο*

Στην Ελλάδα, τα πρώτα χρηματοδοτικά εργαλεία σχεδιαστήκαν στο πλαίσιο του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και αφορούσαν κυρίως εγγυήσεις για μικρές επιχειρήσεις μέσω του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ). Στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο το εύρος των χρηματοδοτικών εργαλείων επεκτάθηκε σε μια σειρά από πρωτοβουλίες που αφορούσαν, πέρα από την ενίσχυση ΜμΕ και την επιχειρηματικότητα, στους τομείς της αστικής ανάπτυξης («JESSICA») και στην ενεργειακή αποδοτικότητα («Εξοικονομώ κατ' οίκον»).

Ειδικά όμως στην επιχειρηματικότητα η αύξηση των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων υπήρξε εντυπωσιακή (δεσμεύτηκαν σχεδόν 1,8 δις ευρώ), χωρίς όμως την ανάλογη επιτυχία στην απορρόφηση και υλοποίηση τους.

Στο Παράρτημα παρατίθεται αναλυτικός πίνακας με τα χρηματοδοτικά εργαλεία για ΜμΕ, που εφαρμόστηκαν στην προγραμματική περίοδο 2007-2013, με αναφορά σε θετικά και αρνητικά στοιχεία που επηρέασαν την αποτελεσματικότητά τους.

#### *Προβλήματα και κενά σχετικά με την χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων στην Ελλάδα*

Η προηγούμενη προγραμματική περίοδος ουσιαστικά συνέπεσε με την κορύφωση της κρίσης στην Ελλάδα και την αστάθεια του τραπεζικού συστήματος που επηρέασε σε πολύ μεγάλο βαθμό την αξιοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων που σχεδιάστηκαν. Επίσης, η παρατεταμένη ύφεση και υψηλή εξάρτηση μικρών επιχειρήσεων από τραπεζικό δανεισμό οδήγησε σε ραγδαία αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων που κατέστησε πολλές επιχειρήσεις μη επιλέξιμες για τα χρηματοδοτικά εργαλεία.

Η έλλειψη ρευστότητας λειτούργησε ως αποτρεπτικός παράγοντας παροχής χρηματοδότησης από τις τράπεζες και αύξησε το κόστος δανεισμού. Η καταγραφή και αποτύπωση των αναγκών/απαιτήσεων των επιχειρήσεων στην Ελλάδα ήταν ελλιπής, γεγονός που επηρέασε την αποτελεσματικότητα του σχεδιασμού και συντέλεσε στη χαμηλή απορροφητικότητα των χρηματοδοτικών εργαλείων κατά την τελευταία προγραμματική περίοδο.

Παρακάτω παρατίθεται μια ενδεικτική καταγραφή προβλημάτων και θεσμικών κενών που παρατηρήθηκαν στην υλοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων:

- **Μικρό-δάνεια:** Λόγω της απουσίας εξειδικευμένων / μη-τραπεζικών δομών για την υλοποίηση τέτοιων εργαλείων, στην Ελλάδα επιχειρήθηκε η προώθηση μικρό-δανείων μέσω εμπορικών τραπεζών, που αλλοίωσαν όμως τη λογική τους απαιτώντας υψηλές εξασφαλίσεις και κρίνοντας τις αιτήσεις με τραπεζικά κριτήρια.

- **Δάνεια επιμερισμού ρίσκου:** Η αστάθεια και έλλειψη ρευστότητας των εμπορικών τραπεζών που λειτουργούν ως ενδιάμεσοι φορείς για αυτά τα εργαλεία σε συνδυασμό με το πάγωμα των πλειστηριασμών και την κατάρρευση της αξίας των ακινήτων οδήγησαν σε υψηλές απαιτήσεις σε εξασφαλίσεις για την παροχή αυτών των δανείων. Επίσης, οι επιχειρήσεις επιβαρύνονται σημαντικά από τις υψηλές γραφειοκρατικές απαιτήσεις που συνδέονται με τη χρήση των χρηματοδοτικών εργαλείων (αιτήσεις, δικαιολογητικά, αναλυτικά επιχειρησιακά σχέδια κ.ά.).
- **Κεφάλαια συν-επένδυσης:** Δεν υπάρχει σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο που να παρέχει προστασία και κίνητρα (π.χ. φορολογικά) για τους επενδυτές.
- **Εγγυήσεις:** Απαρχαιωμένο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις εγγυήσεις. Ουσιαστικά, το θεσμικό πλαίσιο που υπάρχει σήμερα γράφτηκε για την προστασία των εγγυητών ως φυσικά πρόσωπα. Ως αποτέλεσμα όμως, τα ταμεία εγγυήσεων μπορούν θεωρητικά να αξιοποιήσουν τις διατάξεις αυτές (π.χ. δικαίωμα στην ένσταση διζήσεως), γεγονός το οποίο αποτρέπει τις τράπεζες από τη χρήση των εγγυήσεων. Επίσης, όπως και στην περίπτωση των δανείων επιμερισμού ρίσκου, η διαδικασία παροχής εγγυήσεων προϋποθέτει μεγάλη γραφειοκρατία για τις επιχειρήσεις, πράγμα που εμποδίζει την επιτυχή εφαρμογή τους.

### *Τρέχουσα κατάσταση/τρέχουσες εξελίξεις*

Η Ελλάδα διαθέτει ήδη εμπειρία στη χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων, που πρέπει να αξιοποιηθεί για την καλύτερη στοχοθέτηση της χρήσης τους στη νέα προγραμματική περίοδο. Δομές όπως το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ETEAN) και το JEREMIE μπορούν να αξιοποιηθούν με πιο ορθολογικό τρόπο. Ωστόσο, τα χρηματοδοτικά εργαλεία οφείλουν να λειτουργούν συμπληρωματικά και όχι ανταγωνιστικά. Στο πλαίσιο αυτό ο καλύτερος συντονισμός μεταξύ τραπεζών κράτους και επιχειρήσεων είναι απαραίτητος για την αποτύπωση των πραγματικών χρηματοδοτικών αναγκών των επιχειρήσεων.

Η δημιουργία του Ελληνικού Επενδυτικού Ταμείου μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην αξιοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων, ωστόσο η ύπαρξη μιας ακόμη δομής κάνει πιο επιτακτική την **ανάγκη συντονισμού μέσω ενός κεντρικού εθνικού φορέα** ώστε να περιοριστεί ο κατακερματισμός και η έλλειψη στόχευσης. Ένας τέτοιος φορέας θα πρέπει να είναι σε θέση να παρακολουθεί τις ανάγκες της αγοράς, να χαράσσει πολιτική και να σχεδιάζει παρεμβάσεις με χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων. Ο φορέας θα μπορούσε να έχει αρμοδιότητα κεντρικής διαχείρισης των πόρων (umbrella fund), συντονισμού και ελέγχου των ενδιάμεσων φορέων υλοποίησης του σχεδιασμού και διαχείρισης των χρηματοδοτικών εργαλείων.

#### 4. Χρηματοδοτικά Εργαλεία στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020

Σε αντίθεση με την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, οι προτεινόμενοι κανόνες για τα χρηματοοικονομικά εργαλεία της περιόδου 2014-2020 δεν είναι περιοριστικοί ως προς τους τομείς, τους δικαιούχους, τους τύπους έργων και δραστηριοτήτων προς υποστήριξη. Στο πλαίσιο αυτό, προχωρά ο σχεδιασμός των χρηματοδοτικών εργαλείων για τη νέα προγραμματική περίοδο από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς, ακολουθώντας την πορεία ολοκλήρωσης των επιχειρησιακών προγραμμάτων του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020.

Με βάση την ευρωπαϊκή πρακτική, τις τάσεις και τις ανάγκες της αγοράς, καθώς και την εμπειρία από την μέχρι σήμερα εφαρμογή των χρηματοδοτικών εργαλείων στην Ελλάδα, παραθέτουμε στον Πίνακα 2 προτάσεις χρηματοδοτικών εργαλείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε περιφερειακό ή /και εθνικό επίπεδο. Τα χρηματοδοτικά εργαλεία είναι ενδεικτικά και παρουσιάζονται ανά θεματική περιοχή, με αναφορές σε πιθανές δυσκολίες εφαρμογής και στον εκτιμώμενο βαθμό αποτελεσματικότητάς τους.

Σημειώνουμε, επίσης, ότι υπάρχουν σε ευρωπαϊκό επίπεδο διαθέσιμα προγράμματα χρηματοδότησης μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων, τα οποία διατίθενται και στην Ελλάδα. Στόχος των προγραμμάτων αυτών είναι να συμβάλουν στην ανάπτυξη και στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής Ευρώπη 2020. Η διαχείριση των προγραμμάτων αυτών γίνεται από ευρωπαϊκούς φορείς και επικεντρώνονται στις εξής θεματικές περιοχές: Έρευνα, Ανάπτυξη & Καινοτομία, Ανάπτυξη, Εργασία και Κοινωνική Συνοχή, Υποδομές, Περιβάλλον & Κλιματική Αλλαγή.

Σχήμα 3: Ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων (2014-2020)

Θεματική Περιοχή	Χρηματοδοτικά Εργαλεία σε Επίπεδο Ε.Ε	Χρηματοδοτικά εργαλεία σε Εθνικό Επίπεδο	
Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία	Ορίζοντας 2020 (Horizon 2020) Επιχειρηματικά κεφάλαια και εργαλεία επιμερισμού ρίσκου	Χρηματοδοτικά εργαλεία “off the shelf” Χρηματοδοτικά εργαλεία tailor made υπό τη διαχείριση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών ταμείων	
Ανάπτυξη	Ανταγωνιστικότητα & ΜμΕ (“COSME”) Επιχειρηματικά κεφάλαια και εργαλεία επιμερισμού ρίσκου		Δημιουργική Ευρώπη (“Creative Europe”) Εγγυήσεις
Εργασία και Κοινωνική Συνοχή	Απασχόληση και κοινωνική καινοτομία (“EaSI”) Μικρο-χρηματοδότηση		ERASMUS+ Εγγυήσεις
Υποδομές	Συνδέοντας την Ευρώπη (“Connecting Europe”) Εργαλεία επιμερισμού κινδύνου και επιχειρηματικά κεφάλαια		
Περιβάλλον & Κλιματική Αλλαγή	LIFE+ Δάνεια, εγγυήσεις		

Πίνακας 2: Προτεινόμενα χρηματοδοτικά εργαλεία για την Ελλάδα, για την προγραμματική περίοδο 2014-2020

Θεματική Περιοχή	Περιοχή Προτεραιότητας	Προτεινόμενα Χρηματοδοτικά Εργαλεία	Πιθανές δυσκολίες εφαρμογής	Βαθμός Αποτελεσματικότητας
<b>Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη &amp; καινοτομία</b>	<i>Επιχειρήσεις</i> Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας (π.χ. ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, μεταφορά τεχνολογίας, κ.ά.)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις</li> <li>• Εγγυήσεις</li> <li>• Κεφάλαια συν-επένδυσης (Seed capital, Venture capital)</li> <li>• Συνδυασμός επιδοτήσεων και ΧΕ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ελλιπής σύνδεση ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση (Ασυμμετρία πληροφόρησης)</li> <li>• Υψηλού ρίσκου και χαμηλής απόδοσης για χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς</li> <li>• Υψηλό κόστος κεφαλαίων</li> </ul>	Υψηλός
	<i>Υποδομές</i> Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις</li> <li>• Εγγυήσεις</li> <li>• Συνδυασμός επιδοτήσεων και ΧΕ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ελλιπής σύνδεση ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση (Ασυμμετρία πληροφόρησης)</li> <li>• Υψηλού ρίσκου και χαμηλής απόδοσης για χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς</li> </ul>	Μέτριος
<b>Ανάπτυξη</b>	<i>Επιχειρήσεις</i> Επενδύσεις σε ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, ενίσχυση ηλεκτρονικού εμπορίου, κ.α	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Μικρό-δάνεια</li> <li>• Δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις για επενδύσεις και κεφάλαιο κίνησης</li> <li>• Εγγυήσεις</li> <li>• Κεφάλαια συν-επένδυσης</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Υψηλού ρίσκου και χαμηλής απόδοσης για χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς</li> <li>• Υψηλό κόστος</li> </ul>	Υψηλός
	<i>Επιχειρήσεις</i> Επενδύσεις για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, την ενίσχυση της εξωστρέφειας και την επέκταση σε νέες αγορές (εθνικές και διεθνείς)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Μικρό-δάνεια</li> <li>• Δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις για επενδύσεις και κεφάλαιο κίνησης</li> <li>• Εγγυήσεις</li> <li>• Κεφάλαια συν-επένδυσης (Seed capital)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Υψηλού ρίσκου και χαμηλής απόδοσης για χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς</li> <li>• Υψηλό κόστος</li> </ul>	Υψηλός

Θεματική Περιοχή	Περιοχή Προτεραιότητας	Προτεινόμενα Χρηματοδοτικά Εργαλεία	Πιθανές δυσκολίες εφαρμογής	Βαθμός Αποτελεσματικότητας
<b>Εργασία και κοινωνική συνοχή</b>	<i>Εργατικό δυναμικό</i> Επενδύσεις για την ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης μέσω της δημιουργίας επιχειρήσεων (καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών ή μεσαίων επιχειρήσεων)	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Μικρό-δάνεια</li> <li>• Κεφάλαια συν-επένδυσης (Seed capital)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Υψηλού ρίσκου και χαμηλής απόδοσης για χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς</li> </ul>	Υψηλός
	<i>Εργατικό δυναμικό</i> Παροχή εκπαίδευσης για την προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές. Συνδυασμός χρηματοδοτικών εργαλείων και επιδοτήσεων, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις επιχειρήσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Συνδυασμός χρηματοδοτικών εργαλείων και επιδοτήσεων</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ελλιπής σύνδεση ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση (Ασυμμετρία πληροφόρησης)</li> </ul>	Μέτριος
<b>Υποδομές</b>	<i>Υποδομές ΤΠΕ</i> Επενδύσεις για την επέκταση της ανάπτυξης ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Επενδυτικά δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις</li> <li>• Εγγυήσεις</li> <li>• Συνδυασμός επιδοτήσεων και ΧΕ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ελλιπής σύνδεση ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση (Ασυμμετρία πληροφόρησης)</li> <li>• Υψηλού ρίσκου και χαμηλής απόδοσης για χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς</li> </ul>	Μέτριος
	<i>Υποδομές (Ενεργειακή Απόδοση)</i> Επενδύσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας και αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε υποδομές (πχ δημόσια κτήρια) και στον τομέα της στέγασης	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις για επενδύσεις και κεφάλαιο κίνησης ή Εγγυήσεις στο πλαίσιο πρωτοβουλιών τύπου ΣΔΙΤ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Προτεραιότητες που δεν έχουν άμεση ανταποδοτικότητα σε επίπεδο εσόδων αλλά περισσότερο αφορούν την εξοικονόμηση ενέργειας</li> </ul>	Μέτριος

Θεματική Περιοχή	Περιοχή Προτεραιότητας	Προτεινόμενα Χρηματοδοτικά Έργα/Εργαλεία	Πιθανές δυσκολίες εφαρμογής	Βαθμός Αποτελεσματικότητας
	<p><i>Υποδομές/Μεγάλα έργα</i></p> <p>Επενδύσεις για την ανάπτυξη και εφαρμογή έξυπνων συστημάτων διανομής ηλεκτρικού ρεύματος που λειτουργούν σε χαμηλά και μεσαία επίπεδα τάσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις για επενδύσεις και κεφάλαιο κίνησης</li> <li>• Εγγυήσεις στο πλαίσιο πρωτοβουλιών τύπου ΣΔΙΤ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Προτεραιότητες που δεν έχουν άμεση ανταποδοτικότητα σε επίπεδο εσόδων αλλά περισσότερο αφορούν την εξοικονόμηση ενέργειας</li> </ul>	Μέτριος
	<p><i>Δημόσιες Υπηρεσίες</i></p> <p>Ενίσχυση φορέων και οργανισμών για την αξιοποίηση ψηφιακών υπηρεσιών και βελτίωση της λειτουργίας δημόσιων υπηρεσιών μέσω χρήσης ΤΠΕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις</li> <li>• Εγγυήσεις</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ελλιπής σύνδεση ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση (Ασυμμετρία πληροφόρησης)</li> <li>• Υψηλού ρίσκου και χαμηλής απόδοσης για χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς</li> </ul>	Χαμηλός
<b>Περιβάλλον &amp; κλιματική αλλαγή</b>	<p><i>Επιχειρήσεις</i></p> <p>Επενδύσεις για την προαγωγή της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές καθώς και την εξοικονόμηση ενέργειας στις επιχειρήσεις μέσω χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις για επενδύσεις και κεφάλαιο κίνησης</li> <li>• Εγγυήσεις</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Υψηλό κόστος</li> <li>• Υψηλού ρίσκου και χαμηλής απόδοσης για χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς</li> </ul>	Υψηλός
	<p><i>Επιχειρήσεις</i></p> <p>Επενδύσεις για την προστασία, προαγωγή και ανάπτυξη της πολιτιστικής κληρονομιάς</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις για επενδύσεις και Εγγυήσεις στο πλαίσιο πρωτοβουλιών τύπου ΣΔΙΤ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Χαμηλής απόδοσης για χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς</li> <li>• Υψηλό κόστος κεφαλαίων</li> </ul>	Υψηλός

Θεματική Περιοχή	Περιοχή Προτεραιότητας	Προτεινόμενα Χρηματοδοτικά Εργαλεία	Πιθανές δυσκολίες εφαρμογής	Βαθμός Αποτελεσματικότητας
	<p><i>Επιχειρήσεις</i></p> <p>Επενδύσεις για την ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας σε υποπροϊόντα και προώθηση της αποδοτικότερης χρήσης των πόρων (πχ στον τομέα των αποβλήτων).</p> <p>Επενδύσεις για τη βελτίωση της παραγωγικής δραστηριότητας προς όφελος του περιβάλλοντος</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Δάνεια με χαμηλές εξασφαλίσεις</li> <li>• Εγγυήσεις</li> <li>• Κεφάλαια συν-επένδυσης</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ελλιπής σύνδεση ανάμεσα στην προσφορά και τη ζήτηση (Ασυμμετρία πληροφόρησης)</li> <li>• Υψηλού ρίσκου και χαμηλής απόδοσης για χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς</li> <li>• Υψηλό κόστος κεφαλαίων</li> </ul>	Υψηλός



## Συμπεράσματα

Βασική προτεραιότητα χρηματοδότησης μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων αποτελεί φυσικά η **ενίσχυση της επιχειρηματικότητας**. Ειδικότερα, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜμΕ μέσω ενίσχυσης των χαρακτηριστικών εξωστρέφειας και ανάπτυξης της καινοτομίας, η βελτίωση πρόσβασης τους σε ΤΠΕ, η εξοικονόμηση ενέργειας και η προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων από τις επιχειρήσεις, αποτελούν τομείς όπου η εφαρμογή χρηματοδοτικών εργαλείων θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη.

Δεδομένης της σημερινής κατάστασης της αγοράς εργασίας, κρίσιμα είναι και τα χρηματοδοτικά εργαλεία **ενίσχυσης του εργατικού δυναμικού**, είτε μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης για τη δημιουργία καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, είτε σε συνδυασμό με άλλες δράσεις των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Σημαντικά, είναι τέλος τα χρηματοδοτικά εργαλεία για την προαγωγή των επιχειρηματικών **επενδύσεων ιδίως στην έρευνα και καινοτομία**, καθώς και σε έργα υποδομών (π.χ. επενδύσεις σε δίκτυα υψηλών ταχυτήτων, βιώσιμη μεταφορά ενέργειας).

Η επιτυχημένη σχεδίαση και υλοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων εξαρτάται από τη **σωστή αξιολόγηση των αναγκών των επιχειρήσεων και των χρηματοδοτικών κενών της αγοράς**. Συνεπώς, για να επιβεβαιωθούν οι παραπάνω προτάσεις είναι αναγκαία η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, ώστε να εντοπισθούν οι αδυναμίες της αγοράς, οι παράγοντες που δυσχεραίνουν τις επενδυτικές συνθήκες και να εκτιμηθεί η προστιθέμενη αξία των προτεινόμενων χρηματοδοτικών εργαλείων για τη νέα προγραμματική περίοδο.

Επίσης, **είναι απαραίτητος ο κεντρικός συντονισμός** και έλεγχος κατά την υλοποίηση των σχεδιαζόμενων χρηματοδοτικών εργαλείων, ώστε να αποφευχθούν επικαλύψεις μεταξύ χρηματοδοτικών εργαλείων και να περιοριστεί ο κατακερματισμός και η έλλειψη στόχευσης.

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Χρηματοδοτικά εργαλεία για ΜμΕ στην προγραμματική περίοδο 2007-2013

Ταμείο	Πηγή Χρηματοδότησης	Πρόγραμμα	Χρηματοδοτικό εργαλείο	Είδος ενίσχυσης τελικού δικαιούχου	Ενδιάμεσος φορέας	Θετικά στοιχεία	Αρνητικά στοιχεία	Στόχος	Αριθμός ενισχυμένων επιχειρήσεων	Περίοδος	
1	TEMPIME	ΕΣΠΑ	Εγγύηση και επιδότηση επιτοκίου για δάνεια κεφαλαίου κίνησης/2009-2011	Εγγυήσεις	Εγγυημένα Δάνεια κεφαλαίου κίνησης σε συνδυασμό με επιδότηση επιτοκίου	Εμπορικές Τράπεζες	<ul style="list-style-type: none"> <li>Επιδότηση επιτοκίου και ο συνδυασμός με την εγγύηση</li> <li>Προκαθορισμένο επιτόκιο από το TEMPIME</li> <li>Καμία επιπλέον εξασφάλιση πέρα της εγγύησης</li> </ul>	Απόλυτη ευχέρεια των τραπεζών να επιλέγουν τις επιχειρήσεις	ΜμΕ	60.000	2008-2010
2	ETEAN	ΕΣΠΑ	Επενδυτικά Δάνεια «Γενική Επιχειρηματικότητα»	Δάνεια επιμερισμού ρίσκου	Επενδυτικά δάνεια	Alpha Bank		ΜμΕ		2012-2013	
3	ETEAN	ΕΣΠΑ	Επενδυτικά Δάνεια «Επιχειρηματικότητα νέων»	Δάνεια επιμερισμού ρίσκου	Επενδυτικά δάνεια	Εθνική Τράπεζα	<ul style="list-style-type: none"> <li>Επιδότηση επιτοκίου 50% που επιτυγχάνεται εμμέσως με τη μόχλευση χωρίς επιπλέον πόρους από το κράτος.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Δυνατότητα των τραπεζών να ζητούν μεγάλες εξασφαλίσεις έως 130% του δανείου</li> </ul>	Νέοι Επιχειρηματίες		2012-2013
4	ETEAN	ΕΣΠΑ	Επενδυτικά Δάνεια «Θεματικός τουρισμός-ΑΠΕ»	Δάνεια επιμερισμού ρίσκου	Επενδυτικά δάνεια	Εθνική Τράπεζα	<ul style="list-style-type: none"> <li>Υψηλή μόχλευση καθώς οι τράπεζες συν-επενδύουν 100% των πόρων</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Καθορισμός επιτοκίου από την τράπεζα που πολλές φορές ακυρώνει την επιδότηση επιτοκίου</li> </ul>	ΜμΕ στον τουρισμό και την ενέργεια		2012-2013
5	ETEAN	ΕΣΠΑ	Επενδυτικά Δάνεια «Εξωστρέφεια»	Δάνεια επιμερισμού ρίσκου	Επενδυτικά δάνεια	Eurobank	<ul style="list-style-type: none"> <li>Υψηλή γραφειοκρατία με πολλά δικαιολογητικά</li> <li>Θεματικός κατακερματισμός</li> </ul>	Εξωστρεφείς ΜμΕ		2012-2013	
6	ETEAN	ΕΣΠΑ	Εγγύηση χαμηλότοκων δανείων για την κάλυψη φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων	Εγγυήσεις	Αποπληρωμή οφειλών σε ασφαλιστικά και το δημόσιο μέσω δανείου	Εμπορικές τράπεζες		ΜμΕ χωρίς ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα		2012	

7	<b>ΕΤΕΑΝ</b>	ΕΣΠΑ	Εγγύηση χαμηλότοκων δανείων για την κάλυψη δαπανών αγοράς πρώτων υλών, εμπορευμάτων και υπηρεσιών	Εγγυήσεις	Εγγυημένα δάνεια κεφαλαίου κίνησης	Εμπορικές Τράπεζες		ΜμΕ		2012
8	<b>ΕΤΕΑΝ</b>	ΕΣΠΑ	Εγγύηση Εγγυητικών επιστολών	Εγγυήσεις	Τραπεζικές εγγυητικές επιστολές	Εμπορικές Τράπεζες		ΜμΕ		2012
9	<b>JEREMIE</b>	ΕΣΠΑ	Επιχειρηματικά δάνεια για μικρές επιχειρήσεις	Δάνεια επιμερισμού ρίσκου	Δάνεια επενδυτικά και κεφαλαίου κίνησης	Alpha Bank, Εθνική		ΜμΕ	1.300	2012-σήμερα
10	<b>JEREMIE</b>	ΕΣΠΑ	Επιχειρηματικά δάνεια ICT	Δάνεια επιμερισμού ρίσκου	Δάνεια επενδυτικά και κεφαλαίου κίνησης	Alpha, Εμπορική, Εθνική	Προγράμματα ακόμη σε εξέλιξη.	ΜμΕ σε τομείς ΤΠΕ	33	2012-σήμερα
11	<b>JEREMIE</b>	ΕΣΠΑ	Μικρό-δάνεια	Δάνεια επιμερισμού ρίσκου	Μικρό-δάνεια	Alpha Bank	Τα προγράμματα είναι στοχευμένα περισσότερο προς επιχειρήσεις καινοτόμες και υπό δημιουργία	ΜμΕ	167	2012-σήμερα
12	<b>JEREMIE</b>	ΕΣΠΑ	Επιχειρηματικά δάνεια για έναρξη επιχειρηματικότητας	Δάνεια επιμερισμού ρίσκου	Δάνεια επενδυτικά και κεφαλαίου κίνησης	Εθνική, Eurobank	Σε κάποιες περιπτώσεις τα εργαλεία ανταγωνίζονται τα αντίστοιχα εργαλεία του ΕΤΕΑΝ	Νέες επιχειρήσεις	142	2012-σήμερα
13	<b>JEREMIE</b>	ΕΣΠΑ	Συμμετοχικές Επενδύσεις	Επενδυτικά κεφάλαια	Επενδυτικά κεφάλαια	4 επενδυτικά ταμεία		Νέες καινοτόμες επιχειρήσεις	8	2012-σήμερα
14	<b>Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων</b>	Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων	Progress	Δάνεια προς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς	Μικρό-δάνεια	Παγκρήτια Τράπεζα		Άνεργοι νέοι		2013-σήμερα
15	<b>Ευρωπαϊκή τράπεζα Επενδύσεων</b>	Ευρωπαϊκή τράπεζα Επενδύσεων	EIB Global loans	Δάνεια προς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς	Επιχειρηματικά δάνεια	Εμπορικές τράπεζες	Σε εξέλιξη	ΜμΕ		2012-σήμερα

16	<b>Ελληνικό Ταμείο Εγγυήσεων υπό την διαχείριση της ΕτΕπ</b>	ΕΣΠΑ/ΕτΕπ		Εγγυημένα δάνεια προς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς	Επιχειρηματικά δάνεια	Εμπορικές τράπεζες	ΜμΕ	2013-σήμερα
17	<b>Ευρωπαϊκή τράπεζα Επενδύσεων</b>	ΕΣΠΑ/ΕτΕπ	EIB trade facility	Εγγυήσεις προς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς	Εγγυητικές επιστολές	3 ελληνικές και 3 ξένες τράπεζες	Εμπορικές επιχειρήσεις	2013-σήμερα

Πηγές: EIF, EIB, PwC, ETEAN

© 2014 PricewaterhouseCoopers Business Solutions A.E. Με επιφύλαξη όλων των νομίμων δικαιωμάτων.

Η επωνυμία 'PwC' αναφέρεται στην εταιρεία μέλος του δικτύου στην Ελλάδα, και σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να αναφέρεται στο δίκτυο των εταιρειών μελών της PwC. Κάθε εταιρεία μέλος αποτελεί μια ξεχωριστή νομική οντότητα. Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλούμε επισκεφτείτε το [www.pwc.com/structure](http://www.pwc.com/structure)